

סוכן
לחודדות
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
זע"א, סודים
"פלא יועץ"
ועד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת ויקרא תשפ"ה דרוש לשבת הגדול

ואבותינו במצרים לא השפילו, בשלשלתם חטאו ובשלשלתם לקו. נגד המזון
- "וישימו עליו שרי מסים למען ענותו" (שמות א יא). פָּרְשׁוּ בַמִּדְבָּר (כלי
יקר שמות א ז) שִׁלְקָחוּ מִמֶּה מִסִּים עַד שֶׁהִנִּיחוּ אוֹתָם עֲנִיִּים. נגד הגוף -
"ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך" (שם א יג). נגד הנפש - היו שוחטים
הילדים (שמות רבה א לד), ואז הרגישו ושבבו בתשובה, בדרך של יש"אל
אפלו ריקנים שבהם, שכאשר רואים מפת מנות נותנים אל לבם לשוב.

וְרִצָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיתַּקְנוּ אֶת מַעֲוָתָם: וְנִגְדַת הַגּוּף
צוּה לָהֶם דָּם מִיֵּלֵה, וְנִגְדַת הַנֶּפֶשׁ דָּם פְּסָח, שִׁמְסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם.
אֲכַל כִּנְגַד מִמּוֹן לֹא הָיָה בִּידָם לְקַיֵּם מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עֲנִיִּים פְּנִיבֵר לְעֵיל, אֲכַל כִּבֵּר
אִמְרו רְבוּתֵינוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה (ברכות ו:). חֲשַׁב אָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה
וְנִאֲנָס וְלֹא עֲשָׂאָה, מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כֹּאֲלוֹ עֲשָׂאָה, וְהִנֵּנוּ דוֹקָא
אִם פִּי וְלִבּוֹ שׁוֹיָן כִּי נִכְסָף נִכְסָף לְקַיֵּם, וְאִלְקִים יַחְקֵר זֹאת לְדַעַת

אִם לְבָבוֹ שָׁלֵם וְכַשִּׁיבּוֹא לִידּוֹ יִקְמָנָה, אוֹ אִם רַק
כִּפּוֹ וּבִשְׁפָתָיו.

וְהַבְּחִינָה הִיא אִם עוֹשֶׂה כֹל אֲשֶׁר בְּכחוֹ לַעֲשׂוֹת, כִּגוֹן
אִם יֹאמֵר אָדָם נַפְשִׁי חֲשָׁקָה בְּתוֹרָה אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה
כִּי טְרוֹדוֹת הַזְּמַן לֹא יִתְנוּנִי הַשֵּׁב רֹחִי עַל הַמַּחְיָה
וְעַל הַכְּלָפָה, יֹאמֵר ה': "כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל
אֲשַׁפֵּט" (תהלים עה ג), כִּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים
(חיד"א, שְׁמַחַת הַרְגֵּל לְמוֹד א' לְחַג הַשְּׁבוּעוֹת).

זְכַן אִם יֹאמֵר אָדָם נִכְסָפָה וְגַם בְּלָתָה נַפְשִׁי לְרַחֵם
עַל הַעֲנִיִּים וְלַעֲשׂוֹת צְדָקָה, אִךְ מָה אֶעֱשֶׂה כִּי שָׂרָא
דַּעֲנִיּוֹתָא רְדִיף אֲבַתְרָא [- שֶׁר שֶׁל עֲנִיּוֹת רוּדֵף אֲבַתְרָא]
וְאִין יְדֵי מִשְׁנָה, יִבְחַן ה' אִם עוֹשֶׂה חֶסֶד בְּגוֹפוֹ דְסַמִּי
בִּידֵיהּ [- שֶׁהַתְקַנָּה בִּידּוֹ], וְאֵז ה' יִשְׁלַם לוֹ כֹּאֲלוֹ עֲשֶׂה
צְדָקָה, כִּי זֶה הוּא הוֹרָאָה כַּשִּׁיבּוֹא הַמּוֹן לִידּוֹ יִקְמָנָה.

וְחוּץ מִדְרָכָנוּ נִרְאָה שֶׁהוּא דְבָרֵי חֲכָמִים וְחִידוֹתָם, דְּמִשְׁפַּחַת לָהּ שֶׁעַל יְדֵי
שִׁשְׁבוֹב מַעֲבָרָה אַחַת יְהִיו נִמְחָלִים כֹּל עוֹנוֹתָיו, דְּהִינּוּ שִׁיחָא שׁוֹמֵר שְׁבַת
כְּהַלְכָתוֹ, שֶׁאֲפֵלו עֵבֵד עֲבוּדָה זָרָה פְּאָנוּשׁ - מוֹחְלִין לוֹ (שְׁבַת קיח:). וְזֶה
אִמְרו: מִי שֶׁעֵבֵר עֲבָרָה אַחַת וְהוּא חֲלוּל שְׁבַת, וְחָזַר בּוֹ וְעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְשׁוֹמֵר
שְׁבַת כְּהַלְכָתוֹ - מוֹחְלִין לוֹ עַל כָּל עוֹנוֹתָיו. לְכָךְ נִקְרָא שְׁבַת הַגְּדוֹל, שִׁישׁ פַּח
בְּשְׁבַת לְכַפֵּר כִּמוֹ אוֹתוֹ הַיּוֹם הַגְּדוֹל אֲשֶׁר מִסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, וְכַשֵּׁם
שִׁמְסִירוֹת נֶפֶשׁ כֹּמֶפֶר - כֵּךְ שְׁבַת כֹּמֶפֶר.

וְלִפֵּי דְרָכָנוּ יֹאמֵר נָא עַל פִּי מָה שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַחֲסִידִים (סִימָן קעג), שֶׁעַל כָּל
דְּבַר פֶּשַׁע שִׁצְרוּ מִסִּיתוֹ לְהַעֲבִירוֹ עַל דַּעַת קוֹנוֹ, יִתֵּן אֵל לְבוֹ שֶׁאִם הָיָה נִמְצָא
בְּשַׁעַת הַשְּׂמֵד הָיָה מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, וְכִי זֶה יוֹתֵר קָשָׁה מִמְּסִירַת
נֶפֶשׁ. וְאִם זֶה אִמְרו כִּדִּי שֶׁלֹּא לְחֻטְא, כֹּל שֶׁכָּן מִי שֶׁחֲטָא וְהִרְגֵּל בְּחֻטְא שֶׁקָּשָׁה
לְפָרֵשׁ, אִם לֹא בְּמַחְשָׁבָה זֹאת. וְכִבֵּר מִלְּתַנּוּ אִמּוּרָה שִׁמְסִירַת נֶפֶשׁ מִכֹּפֶר כֹּל
עוֹנוֹתָיו. וְזֶה אִמְרו: מִי שֶׁעֵבֵר עֲבָרָה וְחָזַר בּוֹ, אֲשֶׁר בְּדוּדָא גָּמַר לְבָבוֹ שֶׁאִם
נִמְצָא בְּשַׁעַת הַשְּׂמֵד מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם וְחָשׁוּב עָלָיו כֹּאֲלוֹ נִהְרַג,
וְמוֹחְלִין לוֹ עַל כָּל עוֹנוֹתָיו, לְכָךְ נִקְרָא שְׁבַת הַגְּדוֹל, שֶׁזֹּכָה לְעוֹלָם שְׁבָלוֹ
שְׁבַת, שֶׁהוּא בְּעֵצֶם שְׁבַת הַגְּדוֹל.

ידוע הדבר ומפרסם הענין מה יקר מעלת השבת הקדוש הזה, אשר קנה
שם ונקרא שמו ביש"אל שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו (טור או"ח סי'
תל). וקבר הקרוי המפרשים (עין ט"ז ומג"א שם), למה יחסו הדבר לשבת
ולא ליום העשור שבו נעשה הנס, באיזה יום שיאירע בכל שנה? ועוד, למה
קראוהו שבת הגדול ולא שבת הנס? ואחד מן התרוצצים שנאמרו (שבלי
הלקט סי' רה, ברבי יוסף סי' תל בשם מהרי"ל) הוא, על שם שמגדילים בו
דברי תורה במלי דדרשא כמו שנתפשט המנהג בכל תפוצות ישראל.

ואני אמרתי כי בשם שבת הגדול שם רמז במה ראוי שתהיה הדרשה היום,
שכתבו המפרשים שעקר הדרשה צריך שתהיה לעורר לב העם בדברים
אשר יעשה אותם האדם לקרבה אל גאולתו ואל פדות נפשו, באשר
אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ראש השנה יא). בניסן נגאלו ובניסן
עתידין להגאול, והן בעוונותינו הרבים הניסני'ם נראו בארץ, ואנחנו
לא נושענו, וצריך לתן לב לשוב מעברות שבדינו
ולעשות הדברים המועילים לקרב את הגאולה. וזה:
שבת נוטריקון - ש'זבו בתשובה, ועל ידי זה תזכו
ליום ה' הגדול.

והנה בנהג שבועולם, שמי שהיה חולה ונתרפא,
והזר וחקלה מאותו חלי, זכור במה היתה רפואתו
מחלי זה בפעם ראשונה, ויחזור אחר אותם הרפואות
והסמים, באשר יאמר המשל אין חכם כבעל הנסיון.
הנה כי כן אנחנו צריכים להסתפל באיזה זכות נגאלו
אבותינו ממצרים, זאת מצאנו מפרש בדברי קבלה
(יחזקאל טו ז) "ואמר לך בְּדַמִּיָּךְ חַיִּי וְאָמַר לְךָ בְּדַמִּיָּךְ
חַיִּי", ופרשו רבותינו זכרונם לברכה (שמות רבה יז
ג) בזכות דם פסח ודם מילה. ומלתא בעיא טעמא

[- והענין טעון באור], מה המצוות האלה ומה טעם יש בהם אשר
בזכותם נגאלו?

ונראה שיובן על פי מה שידוע שקל התורה כלולה במצות אהבת השם
יתברך, גדולה אהבה שמקלקלת את השוירה לפי רוב האהבה, אפלו אם
תכבד העבודה, הפל יקל נגד האהבה, על דרך דכתיב (בראשית כט כ) "ויהיו
בעיניו כימים אחרים באהבתו אותה". ועינינו הרואות, במה טרח ומשא כבד
האדם סובל בעבור אהבת המזון ואהבת אנשי ביתו, על אחת במה וכמה על
האהבה הראויה לאבינו מלכנו ידידנו, שאר איש את כל הון ביתו
באהבה, וגם רוחו ונשמתו ימסר על קדשת השם, כמו שצונו יוצרנו "ואהבת
את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (דברים ו ה).

והנה הרב ספר החרדים, כי לזכר מצוה זאת צונו יוצרנו שלש מצוות, שממהם
הוראה יוצאה שצריך לאהב את ה' בגוף ונפש ומזון, והם: תפלה של יד
נגד הלב שהוא עקר הגוף, ותפלה של ראש נגד הנפש, שהם על המח
ששם הוא משפן הנשמה, ובנגד המזון מצות מזוזה על התנים, אשר
שם עקר קנינו. ובנגדן הקדוש ברוך הוא משלם שכר טוב לעושי רצונו
במזון גוף נפש, שסימנם מג"ה, שהם כללות כל הטובות (עי' ש"ה כי
תצא - תורה אור).

”

“

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ר"ה יא).

בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאול,

והן בעוונותינו הרבים הניסני'ם נראו

בארץ, ואנחנו לא נושענו, וצריך לתן

לב לשוב מעברות שבדינו ולעשות

הדברים המועילים לקרב את הגאולה.

ו אם יצטרף להיות גולה או בשביל התורה או שהולך בדרךים בעבור פרנסתו כדרך התגרים, טוב לגבר שיכון וישפך שיקה שיהא חשוב לו הדרך ההיא בשביל גלות ושהוא מקבל גזרת שמים באהבה להיות גולה לכפרת עוונות כמאמר רבותינו זכרונם לברכה שאמרו (סנהדרין לז, ב) גלות מכפרת עון, ובלבד שישמר בדרך אשר הולך מפל דבר רע שלא יהא במקומו מצד אחד ומלכלף מצד אחר.

ואם לא יזדמן לו בגזרת שמים לילך בדרךים, יש שעוקר דירתו מבית לבית והשוב גלות ויכון לזה, שהרי אמרו (פסיקתא דרב כהנא פכ"ט) שמה שאנו גולים בהג מבית לספה הוא לנו לגלות מכפרת עון. ולזה יכון גם כן כשהולך מביתו לבית־הכנסת או לבית־המדרש וקשה עליו מאד ביום סגריר ונושא הצנ"ה, או שיושב כל הלילה בבית־המדרש ואינו מישוב בשיבתו ובשכיבתו כמו בביתו, יקבל באהבה ויעשה בשמחה, ויכון שיהא גלות מכפרת עון.

וכן גערבי פסחים שמפנים הקתים בעבור דיקת החמץ ומושיבים את הבעלי הבית בין תנוג וכירים יקבל באהבה ויכון שיהא גלות מכפרת, וכל ביוצא בזה על כל דהוא דרך וטלטול שהוא מקרח לעשות בין לדבר מצוה בין לצדך פרנסתו יכון ויבקש שיהא חשוב לגלות מכפרת עון, כמו שאמרו (קהלת רבה ז, כז) מה לי כל נפש מה לי מקצת נפש, כן הדרך הזה, מה לי גלות גדול מה לי גלות מועט, הכל עולה לחשבון, ובלבד שיכון לבו לכה ולקבולינהו באהבה רבה.

ב

כל מה שיהנה בעולם הזה, לא יכון אלא לעבודת הבורא יתברך שמו כדכתיב (משלי ג ה): "בכל דרכיך דעהו". ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: וכל מעשיך יהיו לשם שמים, שאפלו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והשיבה והקמה והתשיש והשיחה וכל צרכי גופה, יהיו כלם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו, שאפלו היה צמא ורעב, אם אכל ושתה להנאתו אינו משבח, אלא יתפון שיאכל כפי חיותו לעבד את בוראו.

וכן אפלו לישוב בסוד ישרים, ולעמוד במקום צדיקים, ולילך בעצת תמימים, אם עשה להנאת עצמו להשלים חפצו ותאותו וליירש טובה וברכה בעולם הזה ובעולם הבא אין זה משבח, דנמצא שאין זה אוהב את ה' אלא אוהב את עצמו, ומה יתרון לאדם הישראלי, הלא גם כל גוני הארץ מקימים מצות וחקים לא טובים, ומוסרים עצמם למיתה להנאת עצמם שפוברין להרויח, כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע שעבודת ה' יתברך צריך שתהיה לשם שמים, לעשות נחת רוח לפניו דוקא בלי שום פניה ושלא על מנת לקבל פרס בשום צד, עד שאם היה נכנס תחת האפשר שבהיותו עושה רצון הבורא הוא יורש גיהנם ולא היה לו חלק לעולם הבא, היה מתרצה נגד עשות נחת רוח ליוצרנו, שאינו חושש על עצמו כלל.

ונהי שבתחלת פניסת האדם לעבודת הבורא מתר לכוון להנאתו, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה (פסחים נ:): לעולם יעסק אדם בתורה ובמצות אפלו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל סוף סוף צריך שתהיה עבודת הבורא עבודה שלמה, עבודה תמה לשמה, כי זה כל האדם, איש אשר יעור ולא נרדם.

וביותר יזהר שתהיה צדקתו בסתר ולא יספר צדקותיו, וכל שכן שלא ישתבח במצותיו ובחסדיו.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים להשיג בהנאות הספרים המובהרות

